

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет педагогіки і психології

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ ім. М. П. Драгоманова
Протокол №_ від «__» 2020р.
Голова Приймальної комісії
_____Андрущенко В. П.

“Рекомендовано”

Вченою радою Факультету
педагогіки і психології
Протокол № від « » 2020р.
Голова Вченої ради
_____ /Олефіренко Т.О./

Програма вступного фахового випробування (співбесіди)

З основ теоретичної і практичної психології

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,

при вступі на навчання для здобуття ступеня

«магістр»

на базі освітнього ступеня

«бакалавр»

Спеціальність: 053 Психологія (Практична психологія)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Побудова національної системи освіти України передбачає новий підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців, основним критерієм якої виступає рівень компетентності випускників, раціональне поєднання їх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці.

Головним завданням вступного фахового випробування для вступників спеціальності «Психологія» на ступінь «магістр» є перевірка відповідності рівня підготовки майбутніх фахівців Галузевому стандарту вищої освіти за спеціальністю «Психологія». Державна атестація є свідченням готовності особи, яка на основі ступеня «бакалавр» здобула базову вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання завдань професійної діяльності.

Програма фахового випробування покликана перевірити рівень фахової компетентності майбутнього психолога, що відповідає його освітньо-кваліфікаційній характеристиці. Вона сприяє виявленню рівня фундаментальної та спеціальної підготовки фахівця ступеня «бакалавр».

Об'єктом оцінювання мають бути структурні компоненти навчальної діяльності, а саме:

— змістовий компонент – знання про об'єкт вивчення (уявлення, поняття, явища, процеси, стани, властивості тощо, в т.ч. про закони, закономірності розвитку, засоби його перетворення, вимоги до результату; складові та послідовність виконання завдання як одиниці навчальної діяльності і т.д.). Обсяг знань визначений навчальними програмами, державними стандартами;

— операційно-організаційний компонент – дії, способи дій (вміння, навички).

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ (ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)

<i>За шкалою університет у</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>	
		<i>на питання теоретичного змісту</i>	<i>на питання практичного змісту</i>
0-99 балів	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна повна відсутність умінь розмірковувати, аналізувати, порівнювати.	Завдання розв'язані не правильно: не визначені можливі причини виникнення ситуації. У абітурієнта недостатньо розвинуті логічні та аналітичні умінь, умінь узагальнення.
100-139 балів	Задовільний	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінь міркувати, відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання.	Завдання вирішені з помилками. Абітурієнт в цілому правильно проаналізував причини виникнення психологічної ситуації, однак не зміг чітко сформулювати методи її розв'язання.
140-169 балів	Достатній	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей, зв'язків. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білета.	Завдання розв'язані в цілому правильно, але наявні окремі неточності у визначенні методів вирішення проблемної ситуації. Абітурієнт продемонстрував сформовані умінь аналізувати, порівнювати, однак іноді зосереджує увагу на другорядних деталях.
170-200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння матеріалу на рівні аналізу зв'язків та закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.	Завдання вирішені правильно, відповідь повна і розгорнута. Абітурієнт показав розвинуті умінь аналізувати, обґрунтовувати, узагальнювати.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ

Фахова комісія аналізує результати співбесіди методом експертної оцінки й колегіально приймає рішення: про «рекомендовано до зарахування» або «не рекомендовано до зарахування», з урахуванням співбесіди з української мови

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

4.1. Методологія та методи психологічних досліджень

Тема 1. Методологія та методи психолого-педагогічного дослідження

Зміст поняття «методологія» у сучасній науці. Значення методології для психології. Рівні методології. Основні функції методології. Сутність методу і методик психолого-педагогічного дослідження. Класифікація методів наукового дослідження. Типологія методів у психології. Критерії правильності вибору методу дослідження. Особистісний, діяльнісний та системний підходи як методологічна основа психолого-педагогічного дослідження у вітчизняній психології та педагогіці.

Тема 2. Методологічні принципи наукової психології.

Принцип детермінізму, його характеристика. Принцип історизму. Принцип єдності свідомості і діяльності. Принцип розвитку. Принцип об'єктивності вивчення психічних явищ. Принцип єдності біологічного і соціального. Принципи науковості, проблемності, педагогічного стимулювання у навчанні. Принцип свідомості, активності та самостійності учнів у навчанні.

Тема 3. Методи дослідження в психології

Основні етапи психологічного дослідження. Об'єкт і предмет дослідження, гіпотеза, вибірка. Характеристика методів: організаційних (порівняльних, лонгітюдних, комплексних), емпіричних (основних і допоміжних, експериментальних та неекспериментальних, діагностичних), інтерпретаційних (генетичного і структурного), методів кількісної та якісної обробки даних (методів математичної обробки).

Тема 4. Структура студентської наукової роботи.

Вибір теми дослідження. Визначення об'єкта, предмета, завдань дослідження. Формулювання гіпотези дослідження. Вибір методів дослідження. Теоретична та експериментальна частина дослідження. Аналіз результатів дослідження (якісний та кількісний аналіз). Висновки дослідження, їх узгодження із його завданнями. Оформлення дипломної роботи (тексту, літературних джерел).

4.2. Загальна психологія

Тема 1. Предмет психології

Визначення психології як науки. Зміна і розширення предмета психології з давніх часів до наших днів, доповнення її теоріями і методами інших наук. Поділ психічних явищ на процеси, властивості та стани. Поведінка і діяльність як предмет психології. Зміст поняття «психіка», її функції.

Тема 2. Етапи розвитку психіки

Розуміння психіки різними науковими теоріями. Рефлекторна природа психіки. Особливості психічного відображення. Розвиток психіки тварин. Виникнення психічного відображення. Розвиток нервової системи. Норми поведінки тварин. Відмінності психіки людини від психіки тварин. Біологічні передумови виникнення свідомості людини.

Тема 3. Свідомість та самосвідомість особистості

Свідомість як форма відображення людиною дійсності. Структура свідомості. Значення та смисл як складові свідомості. Роль мовлення у функціонуванні людської свідомості. Несвідоме, його прояв у психічних процесах, властивостях та станах людини. Самосвідомість особистості. Я-концепція та образ «Я». Самооцінка, її структура та основні параметри. Самооцінка та рівень домагань.

Тема 4. Психологія особистості

Індивід, особистість та індивідуальність. Індивідуальні та особистісні якості людини. Основні параметри особистості: сталість, єдність та активність. Спрямованість особистості як домінуюча система мотивів. Установки та прагнення. Ідеали, переконання, світогляд особистості. Самоактуалізуюча особистість. Структура особистості. Зрілість особистості, основні її критерії. Соціалізація особистості, основні її механізми.

Тема 5. Психологічна характеристика діяльності

Зміст поняття «діяльність». Потреби як джерело активності особистості. Мотиви діяльності. Структура діяльності. Зміст поняття «інтеріоризація» та «екстеріоризація». Дії, їх види та структура. Основні види діяльності особистості: гра, учіння, праця.

Тема 6. Спілкування. Мова і мовлення

Зміст поняття «спілкування». Зміст спілкування. Засоби спілкування: мова, немовні засоби (жести, міміка, положення партнерів відносно один одного, зображення). Рівні спілкування: макрорівень, мегарівень, мікрорівень. Види спілкування: міжособове, особово-групове, міжгрупове. Спілкування безпосереднє, опосередковане, тривале і короткотривале, закінчене і незакінчене. Міжособові взаємини в групах і колективах (ділові та особисті). Психологічна сумісність та її види. Конфлікт і міжособові стосунки. Структура спілкування: комунікативна, інтерактивна, перцептивна сторони. Механізми сприйняття людини людиною: ідентифікація, рефлексія, стереотипізація. Методи вивчення спілкування.

Сутність мови і мовлення. Функції мовлення: означення, узагальнення, комунікації. Три сторони комунікації: інформаційна, виразна, волевияви. Форми мовлення: зовнішнє і внутрішнє. Види мовлення усне (діалогічне і монологічне), писемне мовлення, їх психологічна характеристика.

Тема 7. Група і колектив

Зміст поняття «група». Велика та мала група. Види малих груп. Структура малої групи. Позиція, статус, внутрішня установка та роль. Керівництво та лідерство в групі. Стилі лідерства: авторитарний, демократичний та ліберальний. Колектив як група вищого рівня розвитку. Методи вивчення малих груп та колективів. Міжособові взаємини у групах та колективах. Неприятливі відносини в групі, джерела їх виникнення та негативні наслідки. Типи міжособових конфліктів та способи їх розв'язання. Соціометрична картина внутрішньогрупових взаємодій. Особливості впливу групи на особистість – позитивний та негативний. Явище конформізму. Інтимні міжособові стосунки: дружба, ворожість, любов.

Тема 8. Здібності

Зміст поняття «здібності». Здібності та діяльність. Різниця між здібностями, знаннями, уміннями та навичками. Кількісна та якісна характеристика здібностей. Структура здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Спеціальні здібності вчителів, психологів. Взаємозв'язок та взаємна компенсація різних здібностей. Здібності та успішність діяльності. Сутність обдарованості. Психологічна характеристика обдарованої дитини. Здібності та задатки.

Тема 9. Темперамент

Загальна характеристика темпераменту. Історія становлення типології темпераментів. Тип вищої нервової діяльності як фізіологічна основа темпераменту. Психологічна характеристика темпераменту. Психічні якості, що характеризують темперамент. Типологія темпераментів: сангвінічний, холеричний, флегматичний, меланхолійний. Позитивні та негативні сторони кожного типу темпераменту. Поняття індивідуального стилю діяльності. Зв'язок темпераменту та індивідуального стилю діяльності.

Тема 10. Характер

Зміст поняття «характер». Характер як система найбільш стійких рис особистості, що проявляють себе в різних видах діяльності, спілкування та взаємодія людини з навколишнім світом. Характер та темперамент людини. Структура характеру. Риси характеру та закономірні зв'язки між ними. Різні підходи до типології характерів. Акцентуйовані типи характерів за К.Леонгардом. Система акцентуйованих характерів підлітків за А.Е.Лічко. Соціальні типи характерів за Е.Фроммом. Характер та особистість. Місце характеру в загальній структурі особистості. Характер та захисні механізми. Характер та воля людини. Характер та мотивація поведінки.

Тема 11. Увага

Зміст поняття «увага». Значення уваги в житті людини. Психологічні теорії уваги. Функції уваги: активізація, забезпечення вибіркової пізнавальних процесів. Види уваги: довільна, мимовільна, післядовільна, зовнішня, внутрішня, індивідуальна, групова, колективна. Властивості уваги: вибірковість, зосередженість, сталість, обсяг, розподіл, переключення.

Тема 12. Відчуття

Зміст поняття «відчуття». Значення відчуттів в житті людини. Аналізатори як органи відчуттів, їх будова та функції. Класифікація відчуттів –

екстероцептивні, інтероцептивні, пропріоцептивні відчуття. Загальні властивості відчуттів. Чутливість та її вимір. Абсолютний та відносний поріг відчуттів. Адаптація та сенсibiliзація органів чуття. Синестезія.

Тема 13. Сприймання

Зміст поняття «сприймання», відмінність сприймання від відчуттів, їх взаємозв'язок. Основні властивості сприймання: предметність, константність, цілісність, структурність. Фігура та фон сприймання. Спрямованість особистості та сприймання, аперцепція. Класифікація та види сприймання. Ілюзії зорового сприймання. Сприймання простору, руху та часу.

Тема 14. Пам'ять

Зміст поняття «пам'ять». Значення пам'яті в житті та діяльності людини. Види пам'яті та принципи їх класифікації. Образна, рухова, емоційна та словесно-логічна пам'ять. Довільна та мимовільна пам'ять. Особливості короткотривалої пам'яті, її обсяг та механізми. Смыслова організація довготривалої пам'яті. Неусвідомлюваний характер довготривалої пам'яті. Процеси пам'яті та їх характеристика: запам'ятовування, відтворення, забування, збереження. Умови успішного збереження матеріалу у пам'яті. Тимчасове забування та його причини. Методи вивчення пам'яті. Уявлення пам'яті. Індивідуальні особливості і типи пам'яті.

Тема 15. Мислення

Зміст поняття «мислення» як вищу форму пізнавальної діяльності. Мислення як узагальнене та опосередковане відображення дійсності. Характеристика розумових дій. Розумові операції: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, абстракція. Логічні форми мислення – судження та умовиводи, їх види. Поняття, види понять. Мислення як процес постановки та розв'язання теоретичних і практичних задач. Мислення і розуміння. Мислення і мовлення. Значення слова як одиниці мислення і мовлення. Зв'язок мислення і мовлення. Види мислення: наочно-дійове, наочно-образне та понятійне. Індивідуальні особливості мислення. Теорії мислення.

Тема 16. Уява

Зміст поняття «уява», її відмінність від образів пам'яті та сприймання. Роль уяви у житті людини. Основні функції уяви: активізація наочно-образного мислення, управління емоційно-потребовими станами, довільна регуляція пізнавальних процесів, створення та реалізація внутрішнього плану дій, програмування поведінки, управління фізіологічними станами. Аналітико-синтетичний характер процесів уяви. Способи створення образів уяви: аглютинація, гіперболізація, схематизація, типізація, акцентування. Види уяви: активна, пасивна, репродуктивна, творча – їх особливості. Взаємозв'язок уяви з органічними процесами. Роль фантазії в ігровій діяльності дитини та творчій діяльності дорослого.

Тема 17. Психологія емоцій

Зміст понять «емоції» та «почуття». Значення емоцій та почуттів в житті людини. Основні функції емоцій: комунікативна, регулятивна, сигнальна, мотиваційна, оцінювальна, стимулююча, захисна. Види емоцій. Форми переживання почуттів – емоції, настрої, афект, пристрасті. Експресія емоцій. Параметри, за якими оцінюються емоційні процеси та стани: інтенсивність,

тривалість, глибина, усвідомленість, умови виникнення та зникнення, дія на організм, направленість, спосіб вираження. Емоції та особистість. Вищі почуття: моральні, інтелектуальні, естетичні.

Тема 18. Воля

Зміст поняття «воля», її значення в житті людини, в організації та регуляції діяльності. Підходи і тенденції розвитку уявлень про волю. Вольова регуляція поведінки. Характеристика вольової дії. Структура простої та складної вольової дії. Локалізація контролю. Вольові якості особистості – цілеспрямованість, наполегливість, витримка, рішучість, сміливість, впевненість, дисциплінованість, принциповість, ініціативність.

4.3. Психологія розвитку та вікова психологія

Тема 1. Психологія розвитку та вікова психологія як галузь психологічної науки

Предмет психології розвитку та вікової психології. Теоретичні та практичні завдання психології розвитку та вікової психології. Основні розділи вікової психології. Зв'язок психології розвитку та вікової психології з іншими науками про людину. Методи психології розвитку та вікової психології, класифікація методів, особливості емпіричних методів психології розвитку та вікової психології, специфіка їх застосування при досліджуванні психічного розвитку дітей.

Тема 2. Психічний розвиток та навчання

Зміст поняття «психічний розвиток дитини». Внутрішні і зовнішні умови психічного розвитку, їх взаємозв'язок. Соціальне середовище як умова і джерело психічного розвитку і формування особистості дитини. Рушійні сили психічного розвитку. Внутрішні умови (спадковість, вроджені передумови та дозрівання нервової системи) як природна основа психічного розвитку дитини.

Закономірності психічного розвитку. Зміст поняття «сензитивні періоди розвитку». Діяльність як фактор психічного розвитку індивіда і формування особистості. Психічна активність дитини як необхідна умова її розвитку.

Діалектичний взаємозв'язок навчання, виховання та психічного розвитку. Провідна роль навчання в психічному розвитку дитини. Сутність рівня актуального розвитку та зони найближчого розвитку. Прийоми вивчення зони найближчого розвитку.

Тема 3. Теорії психічного розвитку

Биогенетичні підходи до дослідження психіки дитини. Концепції рекапітуляції (Ст. Холл). Нормативний підхід до дослідження психічного розвитку (А. Гезелл, Л. Термен).

Психоаналітичні теорії дитячого розвитку. Динамічна концепція сексуального розвитку З. Фрейда. Епігенетична теорія розвитку особистості Е. Еріксона.

Теорія соціального научіння – Н. Міллер, Дж. Доллард. Соціалізація як засвоєння норм суспільства. Дослідження наслідування за умови наявності підкріплення чи відсутності підкріплення.

Концепція Р. Сірса. Вивчення зовнішньої поведінки дитини. Три фази розвитку дитини: фаза рудиментарної поведінки; фаза первинних мотиваційних

систем; фаза вторинних мотиваційних систем. Їх характеристика. Психологічна залежність як центральний компонент наuczіння. Розвиток взаємних очікувань. Модифікація відносин дитини з дорослим. Ідентифікація з батьками. Форми залежної поведінки.

Теорія оперантного наuczання (Б. Скіннер). Підкріплення як основне поняття теорії. Позитивне підкріплення. Негативне підкріплення. Критика теорії сучасниками.

Соціально-когнітивна теорія (А. Бандура). Наuczіння через наслідування вчинків другої людини. Експерименти щодо дитячої агресивності. Роль когнітивних процесів у формуванні поведінки дитини на основі наслідування.

Аналіз структури соціального оточення (У. Бронфенбреннер). Роль сім'ї у дитячому розвитку. "Вікова сегрегація". Причина відчуження у дезорганізації сім'ї, в стилі життя суспільства. Симптоми відчуження. Теорія інтелектуального розвитку Ж. Піаже.

Тема 4. Проблема періодизації психічного розвитку

Критерії періодизації вікового розвитку. Л. С. Виготський про стадії розвитку. Закономірності процесу інтеріоризації в онтогенезі. Інтерпсихічні та інтрапсихічні функції. Середовище як джерело розвитку вищих психічних функцій.

Закони психічного розвитку дитини. Зміст поняття «психологічний вік». Стабільні періоди і кризи. Психологічна структура і динаміка віку. Соціальна ситуація розвитку. Положення про провідний вид діяльності у психічному розвитку. Основні психічні новоутворення віку.

Періодизація психічного розвитку за Д. Б. Ельконіним.

Періоди розвитку дорослої людини.

Тема 5. Психологія дітей-немовлят

Криза новонародженості. Психологічна характеристика новонародженої дитини. Психологічний розвиток дитини у фазі новонародженості. Безумовні рефлекси і перші умовні рефлекси дитини. Розвиток форм спілкування.

Комплекс пожвавлення як перша соціальна реакція.

Соціальна ситуація розвитку. Провідний вид діяльності – безпосередньо-емоційне спілкування. Емоційна депривація. Характеристика синдрому шпитальності. Психічний розвиток дитини немовлячого віку. Розвиток розуміння мови. Прийоми стимулювання мовного розвитку дитини. Опанування рухами і їх роль в психічному розвитку дитини. Особливості перших маніпуляцій. Основні досягнення дитини першого року життя.

Криза першого року життя.

Тема 6. Психічний розвиток дитини раннього віку

Анатомо-фізіологічні особливості дитини раннього віку. Соціальна ситуація розвитку дитини раннього віку. Предметні дії як форма пізнавальної діяльності дитини. Збагачення активного і пасивного словника. Опанування узагальненими значеннями слів. Наслідування та його роль у розвитку дитини. Формування перших навичок і звичок поведінки у дітей раннього віку.

Криза 3-х років.

Тема 7. Розвиток дошкільного дитинства

Загальна характеристика розвитку дошкільника. Провідна діяльність дитини дошкільного віку. Гра, її види, форми і розвиток у дошкільному віці. Елементи праці і навчання в діяльності дошкільника, їх роль в психічному розвитку дитини. Новоутворення психічного розвитку дитини дошкільного віку.

Розвиток сенсомоторики в дошкільному віці. Особливості уваги і пам'яті, розвиток ранніх форм практичного мислення. Опанування пасивним та активним словником. Розвиток мови. Опанування першими поняттями, судженнями і умовиводами. Практичне засвоєння граматичної будови мови.

Особливості емоційних і вольових виявів і розвиток їх у дітей. Домінуючі мотиви поведінки. Формування деяких рис характеру і здібностей. Вияв індивідуальних психологічних особливостей дітей дошкільного віку, значення їх у формуванні особистості.

Криза 7-ми років життя, її симптоматика. Готовність дошкільника до шкільного навчання.

Тема 8. Психосоціальний та когнітивний розвиток дітей молодшого шкільного віку

Загальна характеристика розвитку молодшого школяра. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Навчальна діяльність як провідна, її структура. Новоутворення молодшого шкільного віку.

Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери молодшого школяра. Розвиток сприймання молодшого школяра. Особливості уваги молодшого школяра. Неуважність і її причини. Особливості пам'яті молодшого школяра. Розвиток уяви молодшого школяра. Особливості мислення дітей молодшого шкільного віку. Особливості й розвиток усної та писемної мови молодшого школяра.

Індивідуальні особливості психічного розвитку молодшого школяра і психологічні основи індивідуального підходу в навчально-виховній роботі.

Тема 9. Особливості психічного розвитку підлітка

Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Проблема провідної діяльності в підлітковому віці. Психологічні новоутворення підліткового віку. Розвиток відчуттів, сприймання в процесі навчальної і пізнавальної роботи. Особливості уваги і умови її розвитку. Розвиток розумової діяльності і спеціального логічного мислення. Розвиток мови підлітків. Уява і творчість підлітка в різних видах його діяльності.

Особливості мотивів поведінки підлітка: інтерес до світоглядних питань, прагнення до самостійності, вимогливість і критичність в оцінці поведінки інших. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Акцентуації в характері підлітків. Криза підліткового віку.

Тема 10. Психологія ранньої і зрілої юності

Загальна характеристика раннього юнацького віку. Соціальна ситуація розвитку старшокласника. Проблема провідної діяльності в юнацькому віці.

Новоутворення раннього юнацького віку. Особливості спілкування у ранній юності.

Розвиток пізнавальної сфери у ранній юності. Характерні особливості мислення старшокласників. Розвиток мовлення старшокласників. Розвиток сприймання, пам'яті, уваги старшокласників. Розвиток наукової, технічної і художньої уяви. Виховання творчості.

Самовизначення та самовиховання в юнацькому віці. Формування переконань та ідеалів. Розвиток естетичних почуттів. Товаришування і дружба в юнацькому віці. Розвиток самосвідомості. Професійна спрямованість, підготовка до вибору професії. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя.

Загальні особливості зрілої юності. Соціальна ситуація розвитку в період зрілої юності. Розвиток самосвідомості в зрілому юнацькому віці. Дружба в зрілому юнацькому віці.

Тема 11. Рання дорослість

Загальна характеристика періоду ранньої дорослості. Психосоціальний розвиток молодих людей. Особливості розвитку самосвідомості у ранньому дорослому віці. Розвиток пізнавальних процесів. Особливості спонукальної сфери у ранньому дорослому віці. Особливості емоційно-вольової сфери у ранньому дорослому віці. Кризи віку ранньої дорослості. Основні фактори формування особистості молодих людей.

Тема 12. Середня дорослість.

Загальна характеристика періоду середньої дорослості. Збереження і зміни фізичних можливостей у зрілому віці. Психосоціальний розвиток людей зрілого віку. Когнітивні зміни в зрілості. “Згорання на роботі”, досягнення вершини професійної і суспільної кар'єри. Зміни в розвитку особистості. Розвиток психічних процесів в зрілому віці. Досягнення генеративності. Криза середини життя. Синдром “покинутого гнізда”. Небезпека емоційної стагнації.

Тема 13. Пізня дорослість.

Загальна характеристика старості. Морфо-функціональні зміни в період геронтогенезу. Психологічні причини хвороб. Психосоціальний розвиток людей похилого віку. Когнітивні зміни в процесі старіння. Властивості мудрості. Особистість і старіння. Спосіб життя похилих людей: можливості вибору. Криза “Я – інтеграції”.

4.4. Педагогічна психологія

Тема 1. Предмет і завдання педагогічної психології

Педагогічна психологія як галузь психологічної науки. Завдання педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Проблеми сучасної педагогічної психології. Сучасні погляди на історію педагогічної психології.

Тема 2. Психологія навчання і учбової діяльності

Психологічне поняття про навчання. Навчання і розвиток. Психологічні механізми навчання. Психологічна характеристика форм навчання (традиційної, проблемної, програмованої, розвиваючої та ін.). Психологічні та психофізіологічні вимоги до організації навчального процесу.

Зміст поняття «научіння». Учіння як процес і як діяльність. Структура учбової діяльності. Мотиваційний компонент учіння. Психологічні особливості формування учбових умінь та навичок.

Навчальність як важлива характеристика суб'єктів учбової діяльності. Віковий та індивідуальний підхід у навчанні. Вміння вчитися самостійно як інтегральна якість особистості. Психологічні фактори успішності в учінні.

Тема 3. Психологія педагогічної діяльності

Загальна характеристика педагогічної діяльності. Індивідуальний стиль діяльності педагога. Психологія педагогічного оцінювання. Психологічний аналіз уроку. Психологія педагогічних здібностей та умінь.

Виховна функція педагогічного спілкування. Психологія педагогічного спілкування. Психологічна характеристика педагогічного такту. Вплив Я-концепції педагога на його професійне спілкування.

Тема 4. Психологія виховання

Цілі і завдання психології виховання. Рушійні сили та джерела становлення і розвитку особистості. Психологічна характеристика методів виховання. Психологічні механізми виховання.

Критерії вихованості особистості. Віковий фактор вихованості особистості. Індивідуальний підхід до дитини в процесі виховання. Психологічне визначення вчинку. Психологічний аналіз вчинку. Психологія роботи з проблемними дітьми.

Виховання і самовиховання – дві сторони єдиного процесу. Цілі самовиховання. Організація самовиховання. Роль дорослого у формуванні потреби у самовихованні. Психологічні механізми подолання шкідливих звичок.

4.5. Психодіагностика

Тема 1. Предмет психодіагностики

Психодіагностика як наука і практична діяльність. Історія розвитку психодіагностики, характерні риси сучасної психодіагностики. Історія розвитку вітчизняної психодіагностики, сучасний стан української психодіагностики. Психодіагностика та суміжні напрями досліджень.

Тема 2. Методи психодіагностики

Сутність психодіагностичного методу, його особливості у порівнянні з традиційними дослідницькими методами. Конкретизація психодіагностичного методу в основних діагностичних підходах: об'єктивному, суб'єктивному, проєктивному.

Класифікація методів психодіагностики за різними основами. Поняття тесту. Види тестів. Стандартизація тесту. Тестові задачі, їх типи.

Тема 3. Основні психометричні характеристики психодіагностичної методики

Сутність диференційної психометрики. Надійність тесту. Валідність методики. Основні види валідності та методи їх визначення. Проблема забезпечення достовірності даних процедур стандартизованого самозвіту. Репрезентативність тестових норм.

Тема 4. Конструювання психодіагностичних методик

Раціональна і емпірична стратегії конструювання психодіагностичної методики; основні етапи конструювання. Конструювання тестів здібностей і досягнень. Зміст завдань, основні типи завдань за формою. Конструювання особистісних опитувальників. Формулювання пунктів опитувальника, запобігання впливу установок на відповідь, зміст завдань.

Тема 5. Проведення психодіагностичного обстеження особистості

Науково-дослідницька та науково-практична діагностична діяльність, їх основні завдання. Розрізнення діагностичного обстеження та діагностичного дослідження. Основні етапи психодіагностичного обстеження. Індивідуальне та групове психодіагностичне обстеження, скринінг.

Установлення контакту як особлива комунікативна діяльність психодіагнosta. Отримання психодіагностичної інформації у роботі психодіагнosta.

Тема 6. Психологічний діагноз

Аналіз отриманих результатів психодіагностичного обстеження: констатація наявності (відсутності) певної ознаки чи рівня її розвитку. Типи діагностичних норм для оцінки результатів тестування. Характеристика етапу інтерпретації отриманих результатів. Комплексний та системний характер психологічного діагнозу. Змістові елементи діагнозу. Прогноз як компонент діагнозу. Модератори.

Тема 7. Комп'ютерна психодіагностика

Організація комп'ютерного психодіагностичного обстеження; “якісні” та “кількісні” складові ефекту від застосування комп'ютера. Загальні принципи побудови комп'ютерних психодіагностичних систем. Основні напрямки розвитку комп'ютерної психодіагностики.

Тема 8. Етичні норми психодіагностики

Характеристика етичних норм як комплексу норм і принципів щодо захисту інтересів обстежуваних осіб. Основні професійно-етичні принципи в психодіагностиці. Регламентація етичними принципами, нормами відносин між психодіагностом, замовником, обстежуваним.

Тема 9. Діагностика загальних інтелектуальних здібностей

Сутність інтелекту як об'єкту психодіагностики. Підходи до визначення структури інтелекту: монофакторні теорії (Ч. Спірмен), мультифакторні теорії (Л. Терстоун, Д. Гілфорд), ієрархічні теорії (П. Вернон, Д. Векслер, Р. Кеттелл), модель структури інтелекту Г. Айзенка.

Загальна характеристика тестів інтелекту.

Конкретні методики діагностики інтелекту: тест структури інтелекту Р. Амтхауера, шкали дослідження інтелекту Д. Векслера, прогресивні матриці Дж. Равена, шкільний тест розумового розвитку, тест інтелектуального потенціалу, методика Ф. Гудінаф “Намалюй людину” тощо.

Тема 10. Діагностика креативності

Проблема визначення творчих здібностей особистості, підходи до її розв'язання (концепція редукції творчих здібностей до інтелекту, концепція креативності як універсальної творчої здібності, підхід до творчих здібностей як прояву творчої особистості). Основні напрями дослідження й виміру креативності: особистісний та пізнавальний. Взаємозв'язок креативності та інтелекту. Методики діагностики креативності: тести Дж. Гілфорда; Е. Торранса; методики діагностики креативності дітей.

Тема 11. Проективний підхід до дослідження особистості

Історія розвитку проективного методу. Теоретичне обґрунтування проективного підходу до діагностики особистості. Характерні ознаки проективних методик. Класифікація проективних методик. Характеристика проективних методик: ТАТ, САТ, тест малюнкової фрустрації С. Розенцвейга, експресивні методики (малюнок людини, “Будинок-Дерево-Людина” та ін.); проективне використання кольору (тест М. Люшера та ін.); тест “Незавершені речення” тощо.

Тема 12. Дослідження властивостей особистості

Номотетична та ідіографічна психодіагностика. Поняття психічної риси, основні класи рис. Діагностика конституційних рис. Діагностика характерологічних рис, опитувальники (багатомірні та одномірні). Діагностика ситуаційно-рефлексивних рис особистості. 16-PF Р.Кеттелла як приклад багатомірної методики діагностики рис особистості.

Поняття типу особистості, характеристика типологічних систем. Реалізація типологічного підходу до дослідження особистості в особистісних опитувальниках Г. Айзенка; в методиці ММРІ; в методиках діагностики акцентуації особистості (К. Леонгард – Г. Шмішек) та характеру (А. Лічко – С. Подмазін).

Тема 13. Діагностика психічних станів

Специфіка дослідження проявів психіки як психічних станів, процесів та властивостей. Психічний стан як об'єкт психодіагностики. Основні методи дослідження психічних станів, їх характеристика. Опитувальники станів (САН, НПН, ШАС, самооцінки емоційного стану, Ч. Спілберга та ін.).

Тема 14. Психодіагностика міжособистісних відносин

Систематизація методик діагностики міжособистісних відносин за різними критеріями: об'єкт і предмет дослідження, задачі дослідження, структурні особливості методик, вихідна точка відліку діагностики відносин. Характеристика методик діагностики міжособистісних відносин на основі надання суб'єктивної переваги.

4.6. Основи психоконсультування

Тема 1. Мета, предмет та завдання психоконсультування

Місце психоконсультування у практичній діяльності психолога. Галузі застосування психологічного консультування.

Тема 2. Медична та немедична модель психоконсультування

Роль психологічного (немедичного) підходу до роботи і суб'єкта психологічного консультування. Роль принципів поваги, прийняття та

можливості діалогу з суб'єктом психоконсультації. Взаємозв'язок психотерапії і консультації: об'єкт, суб'єкт, засоби та завдання роботи та особливості процесу.

Тема 3. Психічне здоров'я: критерії та ознаки

Визначення психічного здоров'я (за матеріалами) ВОЗ. Психічні стани і їх вплив на розвиток і поведінку людини. Критерії психічного здоров'я. Ознаки психічного здоров'я (за матеріалами) ВОЗ.

Тема 4. Принципи психологічного консультування

Принцип активності суб'єкта психологічного консультування. Принцип комплексного підходу до суб'єкта психологічного консультування. Принцип добровільної участі у психоконсультації. Принцип індивідуального підходу. Принцип конфіденційної консультативної інформації. Принцип персональної відповідальності.

Тема 5. Права та обов'язки практичного психолога-консультанта

Професійно-етичний кодекс психолога-консультанта (Україна, Росія, Німеччина тощо). Обов'язки психолога-консультанта (основні та допоміжні). Обов'язки та напрямки роботи практичного психолога. Основні права психолога-консультанта.

Тема 6. Вимоги до психолога-консультанта: професійні вміння та навички

Особистісні вимоги до психолога-консультанта. Вміння активно слухати. Вміння бачити клієнта. Вимоги до освіти, загальної і спеціальної підготовки консультанта. Когнітивні та рефлексивні вимоги до консультанта. емпатія, прийняття людини та їх роль у роботі психолога-консультанта.

Тема 7. Етичні та психологічні проблеми психоконсультації

Роль загальної, культурної та юридичної підготовки у прогнозуванні і вирішенні етичних проблем психологом-консультантом. Виконання та дотримання домовленості у роботі консультанта. Етичні проблеми приватності та конфіденційності. Правдивість та її роль у роботі практичного психолога. Відсутність подвійного ставлення. Закон для консультанта та джерело етичних проблем. Етична проблема безпеки клієнта і консультанта у психологічному консультуванні.

Тема 8. Особливості міжособистісного спілкування «клієнт - консультант»

Емпатія та її роль у професійному спілкуванні «клієнт - консультант». Діалогічна інтенція та установка на діалог у процесі психоконсультації. Вміння слухати у роботі консультанта. Фактори, що впливають на ефективність психологічного консультування. Рекомендації щодо ефективності міжособистісного спілкування «клієнт - консультант».

Тема 9. Схема та фази процесу психоконсультації

Схема процесу консультування. Створення клімату, що забезпечує успіх психоконсультації. Особливості фази катарсису та підготовки до неї. Фаза «зняття напруги» та «полегшення». Фаза діагнозу та формування попиту клієнта. Фаза пізнання. Фаза закріплення мотивації на роботу.

Тема 10. Бесіда як основний метод психоконсультації:

стадії та прийоми

Бесіда як основний метод отримання психологічної інформації та здійснення психологічного впливу. Невербальна та вербальна психодіагностика під час бесіди «клієнт - консультант». Стадії бесіди. Умови проведення бесіди. Прийоми та методи психологічного впливу під час бесіди.

Тема 11. Види психологічного консультування

Види та особливості психоконсультування за засобами, що використовуються. Види психоконсультування за часом роботи та особливостями поглибленості роботи з клієнтом. Види психоконсультування за змістом психологічної роботи (основна і допоміжна). Види психоконсультування за кількістю клієнтів. Види психоконсультування за напрямками роботи (професійне, вікове, сімейне тощо).

Тема 12. Самосвідомість людини як об'єкт психологічного впливу

Конфліктний, особистісний смисл як одиниця самосвідомості особистості. Вчинок у структурі життєдіяльності індивіда. Особистісні конфлікти та їх природа. Види осмислення свого «Я» як наслідок здійснення вчинку. Стани самосвідомості. Види психологічного захисту особистості.

4.7. Основи психокорекції

Тема 1. Сутність та специфіка психологічної корекції

Визначення основних понять психокорекції. Взаємозв'язок і походження. Класифікація психокорекційних засобів. Основні цілі та завдання, принципи психокорекційної роботи. Вимоги до психолога, який здійснює психокорекцію. Класифікація видів проблемного розвитку дитини.

Тема 2. Методологічні та теоретичні основи розробки психокорекційних програм

Принципи складання психокорекційних програм. Основні види психокорекційних програм. Особливості та структура психокорекційної програми: стадії (етапи психокорекції та їх провідна мета). Особливості типових і індивідуальних програм психокорекційної роботи. Оцінка ефективності психокорекції. Відповідальність за доцільність психокорекційної роботи.

Тема 3. Психодинамічний напрям

Корекційні впливи в класичному психоаналізі. Індивідуальна аналітична психокорекція А. Адлера. Клієнт-центрований підхід К. Роджерса. Логотерапія. Екзистенціальний напрям.

Тема 4. Поведінкова психокорекція, техніки та методи

Поведінкова психокорекція: теорія умовний рефлексів І.П.Павлова, теорія оперантного обумовлювання, мультимодальна поведінкова психокорекція. Психотехнічні засоби психокорекції поведінки. Метод систематичної десенсибілізації. Імерсійні методи. «Жетоний» метод. Метод Моріта. Холдінг. Імаго-метод. Корекція девіантної поведінки школярів.

Тема 5. Когнітивна психокорекція, транзактний аналіз, гештальттерія

Особливості когнітивної психокорекції. Раціонально-емотивна психокорекція А. Елліса. Когнітивний підхід А. Бека. Реальнісна терапія У. Глассера. Транзактний аналіз Е. Берна. Гештальттерапія Ф. Перлза.

Тема 6. Ігрова психокорекція

Гра та її роль у розвитку дитини. Гра як основний засіб психокорекції й психотерапії. Особливості різних напрямів ігрової психотерапії. Засоби та прийоми ігрової психотерапії. Ефекти ігрової психотерапії у контексті психічного розвитку дитини. Особливості ігрових прийомів у роботі з дорослими клієнтами. Психогімнастика.

Тема 7. Арттерапія та її особливості як засобу психокорекційної роботи

Особливості арттерапії як напряму й комплексу психотерапії та психокорекції. Складові та відмінності арттерапії. Малюнкова психотерапія як арттерапевтичний напрям психокорекції. Музикотерапія. Рухова, тілесно-орієнтована психотерапія. Казкотерапія. Куклотерапія. Бібліотерапія. Піскова терапія. Специфіка врахування та аналізу результатів психокорекційних ефектів у використанні засобів арттерапії та корекції.

Тема 8. Психодрама

Психодрама: особливості, форми та види, методики. Психотехнічні засоби самокорекції. Аутогенне тренування за І.Г. Шульцем. Метод нервово-м'язової релаксації за Е. Джекобсоном.

Емоційні порушення в дитячому віці та шляхи їх психокорекції (тривожність, агресивність, гіперактивність та імпульсивність).

Тема 9. Індивідуальна та групова психокорекція

Показання до використання індивідуальної психокорекції. Методи індивідуального впливу. Завдання та особливості індивідуальної психокорекції. Групова психокорекція: завдання, особливості, показання. Методи групової психокорекції. Принципи групової роботи. Групова динаміка, фази. Роль керівника групи.

Тема 10. Групова психокорекція, методи, завдання

Види корекційних груп: СПТ, зустрічей, гештальт, вмінь, тілесно орієнтовані. Групова дискусія. Психокорекція сімейних стосунків. Основні види сімейних труднощів та їх характеристика. Психологічна характеристика гармонійних та порушених сімейних стосунків. Напрями та принципи роботи з родиною. Методики психокорекції сімейних стосунків ("Сімейна фотографія", "Сімейна хореографія" та її варіанти, "Рольова карточна гра", "Сімейний ритуал", "Порівняння цінностей", "Подружня конференція", "Батьківський семінар та ін.). Психокорекція батьківсько-дитячих стосунків.

- 5. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.**

6. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Факультет педагогіки і психології

Ступінь: магістр

Галузь знань: 05 соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія (Практична психологія)

На базі ступеня : бакалавр

Вступне фахове
випробування

Екзаменаційний білет № 1

1. Розкрийте зміст поняття «психіка» та її функції.
2. В якому рядку правильно названа послідовність етапів розвитку психіки:
а) подразливість, чутливість, наuczіння, інстинкт, інтелектуальна діяльність, свідомість;
б) подразливість, чутливість, інстинкти, наuczіння, інтелектуальна діяльність, свідомість.
3. Психодіагностика – це:
а) глибинний аналіз проблеми з організацією на несвідомий процес та структурну перебудову особистості;
б) процес тестування з метою надання психологічної допомоги клієнту в складних життєвих ситуаціях;
в) галузь психологічної науки, яка розробляє теорію, принципи та методи оцінки і вимірювання індивідуально психологічних особливостей особистості.
4. Проаналізувати практичну ситуацію і психологічний клімат сім'ї. Що, на ваш погляд, може спровокувати виникнення і загострення дитячих ревностей?

Ситуація:

Розповідь матері психологу: «Моя семирічна донька ревнує мене до свого молодшого братика. Коли він був зовсім маленьким, це не було особливо помітно, а зараз наші відносини дуже загострилися. Тільки-но треба зробити якусь зауваження, як вона починає скиглити: «Ти мене не любиш, любиш тільки свого Сашу». Я починаю ловити себе на тому, що лише візьму молодшого на руки, так і чекаю на те, що донька знову приревнує. Як же позбавитися від дитячих ревностей?»

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ ім. М. П. Драгоманова
Протокол № _____ від « _____ » березня 2020р.

Голова фахової комісії _____ **/Олефіренко Т.О./**

Підпис

Прізвище, ім'я, по-батькові

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список літератури до модуля

«Методологія і методи психологічних досліджень»

1. Анастаси А. Психологическое тестирование. Кн. 1. – М., 1982.
2. Ахим Бююль, Петер Ефель. Искусство обработки информации, анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей.- М.-С.-П. – К. , 2002.
3. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. – К, 1989.
4. Бушуєва Т.В. Проведення психодіагностичного обстеження: Посібник для студентів. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – 94 с.
5. Грушко И.М., Сиденко В.М. Основы научных исследований. - Харьков, 1983.
6. Гуревич К.М. Психологическая диагностика. – М., 1981.
7. Кожевников В.М. Основы психолого-педагогических исследований. – Макеевка. 1996.
8. Комінко С.Б., Кучер Г.В. Кращі методи психодіагностики / С.Б. Комінко, Г.В. Кучер. Тернопіль: Карт-бланш, 2005. – 406 с.
9. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. За заг. ред.. М.С. Корольчука. К.: Ельга: Ніка-Центр, 2004. – 399 с.
10. Максименко С. Д. Експериментальна психологія. / Максименко С. Д., Носенко С. Л. – К.: Центр учбової літератури, 2008.
11. Максименко С.Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури. – К, 1999.
12. Максименко С.Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. - К., 1990.
13. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення та захисту. – К., 1997.
14. Новиков А. М. Методологія : словарь системы основных понятий / А.М. Новиков, Д.А. Новиков. – М.: Либроком, 2013. – 208 с.
15. Опыт системного исследования психики ребенка / Под ред. Н.И. Непомнящей. – М., 1975.
16. Практикум з психодіагностики: Пізнавальні процеси. Посібник для студентів педагогічних факультетів і практичних психологів. Укладач П.Є. Мармазинська, О.С. Тарновська. – Чернівці: Рута, 2000. – 111 с.
17. Психологическая диагностика / под ред. М.К. Акимовой, К.М. Гуревича. – СПб, 2005
18. Рамуль К.А. Введение в методы экспериментальной психологии. – Тарту, 1966.
19. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату). – К., 2003.
20. Рузавин Г.И. Методы научного исследования. – М., 1984.
21. Сидоренко В.К. Основы научных исследований / В. К. Сидоренко, Д. В. Дмитренко. – К.: РННЦ «ДІНІТ», 2000. – 259 с.

22. Сидоренко Е.В. Методи математической обработки в психологи. – Санкт-Петербург, 2003.
23. Соколова Е.Т. Проективные методы исследования личности. – М., 1980.
24. Суходольский Г.В. Основы математической статистики для психологов. – Л., 1972.
25. Терлицька Л.Г. Основи психодіагностики: Навчальний посібник. – К.: Главник, 2006. – 144 с.
26. Ткаченко О.М. Принципи і категорії психології. – К., 1979.
27. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К.: Знання-прес, 2002. – 295 с.

Список літератури до модуля «Загальна психологія»

1. Варій М.Й. Загальна психологія.: підр. [для студ. вищ. навч. закл.] / М.Й. Варій - 3-тє вид. – К.: Цент учбової літератури, 2009.
2. Введение в психологию / Под ред. А.В. Петровского. – М., 1996.
3. Волошина В. В. Загальна психологія : практикум : навч. посібник / Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О., Темрук О. В. – К. : Каравела, 2005.
4. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию. — М.: ЧеРо, “Юрайт”, 2001.
5. Годфруа Ж. Что такое психология: в 2-х т / Годфруа Ж. – М. : Мир, 1992.
6. Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навч. посібник. – К.: ВД „Професіонал”, 2004.
7. Дубравська Д. М. Основи психології: Навчальний посібник. / Д. М. Дубравська.– Львів: Світ, 2001.
8. Загальна психологія / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. - 2-ге вид., переробл. і доп. – Вінниця: Нова Книга, 2004.
9. Загальна психологія: курс лекцій / О.В. Скрипченко, І.С. Булах, Л.В. Долинська [та ін.]; М-во освіти України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – Київ: НПУ, 1997.
10. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закладів / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук [та ін.]. – К. : Каравела, 2012.
11. Загальна психологія: хрестоматія: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / упоряд. О.В. Скрипченко, І.С. Булах, Л.В. Долинська [та ін.]. – К.: Каравела, 2008.
12. Козляковський П.А. Загальна психологія: підручник / П.А. Козляковський. - 3-є вид., доп. і перероб. – Миколаїв: Дизайн і поліграфія, 2005.
13. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К., 1989.
14. М'ясоїд П.А. Загальна психологія. – К.: Вища школа, 2000.
15. Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2004.
16. Максименко С. Д. Загальна психологія. — Вінниця: Нова книга, 2004.
17. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія. – К.: МАУП, 2001.

- 18.Мудрик А. Б. Загальна психологія : навч-метод. матеріали до курсу/ Алла Богданівна Мудрик. – Луцьк : Вежа–Друк, 2013.
- 19.Немов Р. С. Психология: Учебник для студентов высших педагогических учебных заведений: в 3 книгах. – 4-е изд. – Кн. 1: Общие основы психологии. – Москва: Гуманист. изд. центр ВЛАДОС, 2003.
- 20.Основи психології / За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К., 1995.
- 21.Основи психології: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – 4-е вид., стереотип. – К.: Либідь, 1999.
- 22.Партико Т. Б. Загальна психологія. Академічний курс: Підручник. – К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2008.
- 23.Практикум по общей психологии / Под ред. Щербакова А.И. – М., 1990.
- 24.Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2012.
- 25.Психология: Словарь / Под ред. А. В. Петровского и М. Г. Ярошевского. – М., 1990.
- 26.Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. – Санкт-Петербург, 1999.
- 27.Русинка І. І. Психологія : навч. посібник. / Русинка І. І. – К. : Знання, 2007.
- 28.Сабуров А. С. Психология : курс лекций / Сабуров А. С. – К. : Лекс, 1996.
- 29.Столяренко Л.Д. Основы психологии (для студентов вузов). – Ростов-на-Дону, 1997.
- 30.Цимбалюк І. М. Психологія / Цимбалюк І. М. – К. : Професіонал, 2004.
- 31.Шапар В.Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. – Х.: Прапор, 2005.

Список літератури до модуля

«Психологія розвитку та вікова психологія»

1. Венгер Л.А., Мухина В.С. Психология. - М.: Просвещение, 2002.
2. Вікова й педагогічна психологія: Підручник / під ред. Гамезо М.В.. - М.: Наука, 2001.
3. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / О. В. Скрипченко та ін. - 2-ге вид., доп. - Київ : Каравела, 2007.
4. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии. - СПб, 2003.
5. Выготский Л.С. Собрание сочинений в 6 т. – М.: Педагогика, 1982.
6. Гамезо М.В., Герасимова В.С., Горелова Г.Г., Орлова Л.М. Возрастная психология: личность от молодости до старости – М., 1999.
7. Грэйс Крайг. Психология развития – Санкт-Петербург: Питер, 2001.
8. Дубровина И.В., Лисина М.И. Возрастные особенности психического развития детей. - М.: Просвещение, 2002.
9. Заброцький М. М. Вікова психологія. — К.: МАУП, 1998.
10. Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения в 2-х т. – М.: Педагогика, 1983.
11. Люблинская А.А. Очерки психического развития ребенка: Ранний и дошкольный возраст /Люблинская А.А. - М.: Владос, 1996.
12. Мухіна В.С. Вікова психологія: феноменологія розвитку, дитинство, отрочество: Підручник для студ. вузів. - М.: Видавничий центр «Академія», 2007.
13. Немов Р.С. Психология: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн.

- М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001.
14. Обухова Л.В. Возрастная психология. – М.: Педагогическое общество России, 2000.
 15. Психология детства. // Под редакцией А.А. Реана. – СПб.: Питер, 2003.
 16. Савчин М. В. Вікова психологія: навч. посіб. – 2-е вид., стереотип. / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. - К.: Академвидав, 2009.
 17. Слободчиков В.И., Исаев Е.И. Психология развития человека. - М.: Школьная пресса, 2001.
 18. Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии / Под ред. И.И. Ильасова, В.Я. Ляудис. – М., т.2., 1981.
 19. Эльконин Д.Б. Избранные психологические труды – М.: Педагогика, 1989.

Список літератури для модуля «Педагогічна психологія»

1. Бочелюк В.Й. Педагогічна психологія. Навчальний посібник. / Бочелюк В.Й., Зарицка В.В. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 248 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська та ін. – К.: Просвіта, 2001 (2005).
3. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник./ Власова О.І. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
4. Возрастная и педагогическая психология. Тексты / М.: Изд-во МГУ, 1992.
5. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація. Навчальний посібник./ Волкова Н.П. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с.
6. Выготский Л.С. Педагогическая психология. / Выготский Л.С. – М.: Педагогика, 1991.
7. Зимняя И.А. Педагогическая психология / Зимняя И.А. – М.: Логос, 2001.
8. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія: практикум / Т.М.Лисянська. – К.: Каравела, 2009. – 224 с.
9. Лишин О.В. Педагогическая психология воспитания. / Лишин О.В. – М., 1997.
- 10.Мандель Б. Справочные материалы по педагогической психологии. / Мандель Б. – М.: Феникс, 2008.
- 11.Мандель Б. Педагогическая психология: ответы на трудные вопросы. / Б.Мандель - М.: Феникс, 2007.
- 12.Немов Р.С. Психология. Кн.2. Психология образования./ Немов Р.С. – Москва: Владос, 2000 (1995, 1998).
- 13.Педагогічна психологія: Навч. посібник / За ред. Л.М.Проколієнко і Д.Ф.Ніколенка. – К.: Вища школа, 1991.
- 14.Педагогічна психологія: практикум / Ніжин: НДУ, 2009. – 225 с.
- 15.Педагогическая психология: Хрестоматия / Составители: Карандашев В.Н., Носова Н.В., Щепелина О.Н. – СПб.: Питер, 2006.
- 16.Приходько Ю.О. Нариси становлення та розвитку дитячої психології: Навч. посібник. / Приходько Ю.О. – К.: НПУ, 1999.
- 17.Психология педагогического взаимодействия. Учеб. пособие / Под ред. Я.Л.Коломинского. – СПб: Речь, 2007. – 240 с.

18. Реан А.А. Социальная педагогическая психология. / Реан А.А., Коломинский Я.Л. – СПб.: Питер, 2000.
19. Рувинский Л.И. Психология самовоспитания./ Рувинский Л.И., Соловьёв А.Е. – М., 1982.
20. Талызина Н.Ф. Педагогическая психология: Учебник./ Талызина Н.Ф. – М.: Академия, 1999 (1998).
21. Якунин В.А. Педагогическая психология: Учебн. пособие. / Якунин В.А. – СПб.: Изд-во Михайлова: Полиус, 1998.

Список літератури для модуля «Психодіагностика»

1. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. – Брест: БГПИ, 1993.
2. Абрамова Г.С. Практическая психология. – М.: ИЦ “Академия”, 1997.
3. Алешина Ю.Е. Семейное и индивидуальное психологическое консультирование. – М.: РИЦ “Соц. Здоровье России, 1993.
4. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості: учб. Посібник. – Харків: Фоліо, 1996.
5. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. – К., 1997.
6. Буянов М.И. Основы психотерапии детей и подростков. – К. – 1992.
7. Гарбузов Б.И., Захаров А.И., Исеев Д.М. Неврозы у детей и их лечение. – Л.: Медицина. – 1977.
8. Захаров А.И. Неврозы у детей и подростков. – Л.: Медицина. – 1988.
9. Захаров А.И. Как помочь нашим детям избавиться от страха. – СПб: Гиппократ. – 1994.
10. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования: Пер. с лит. М.: Академический проект, 1999.
11. Лапп Д. Улучшаем память в любом возрасте. – пер. с франц. – М. – 1993.
12. Лэндрет Г.Л. Игровая терапия: искусство отношений. – пер. с англ. – М. – 1994.
12. Лещинская Е.А. Тренинг общения для учащихся. В помощь школьному психологу. – К. – 1994.
14. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:Видавничий Дім «Слово», 2009.
15. Мэй Р. Искусство психологического консультирования / Пер. с англ. – М.: Независимая фирма “Класс”, 1994.
16. Немов Р.С. Основы психологического консультирования: Учеб. Для студ. Педвузов. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 1999.
17. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов. – М.: ТЦ «Сфера», 2000.
18. Психодіагностика особистості підлітка / За ред. О. Д. Кравченко, В. Ф. Моргуна. Навчальний посібник із психологічної практики для студентів бакалаврів педагогічних і психологічних спеціальностей. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009.
19. Спиваковская А.С. Профилактика детских неврозов. Комплексная психологическая коррекция. – М. – 1988.

20. Спиваковская А.С. Нарушения игровой деятельности. – М. – 1980.
21. Столин В.В. Самосознание личности. – М. – 1980.
22. Чистякова М.И. Психогимнастика. Комплексная коррекция психики детей дошкольного и младшего школьного возраста. / Под ред. М.И. Буянова. – 1990.

**Список літератури для модуля
«Основи психоконсультування»**

1. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. – М.: Независимая фирма "Класс", 1999. -208с
2. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. — М.: Изд. «Инст. Психотерапии», 2000.
3. Захаров А.И. Как помочь нашим детям избавиться от страха. – СПб., 1994.
4. Захаров А.И. Как предупредить отклонения в поведении ребенка. – М.: Просвещение, 1986.
5. Захаров А.И. Неврозы у детей и подростков. –Л.: Медицина, 1988.
6. Кабанов М.М., Личко А.Е., Смирнов В.М. Методы психологической диагностики и коррекции в клинике. – М.: Медицина, 1983.
7. Карвасарский Б.Д. Психотерапия.- М.: Медицина, 1985.
8. Кащенко В.П. Педагогическая коррекция. – М., 1992.
9. Кратохвил С. Психотерапия семейно-сексуальных дисгармоний. – Пер. с чешск. – М.: Медицина, 1991.
10. Лапш Д. Улучшаем память в любом возрасте. – Пер. с франц.-М., 1993.
11. Лендрет Г.Л. Игровая терапия: искусство отношений. –Пер.с англ.-М., 1994.
12. Лещинская В.А. Тренинг общения для учащихся. В помощь школьному психологу.-К., 1994.
13. Лучшие психологические тесты для профотбора и профориентации.- Петрозаводск, 1992.
14. Матюшин И., Чакоберия Е. и ед. Серия книг по развитию образной памяти. – М., 1992.
15. Мэй Р. Искусство психологического консультирования. Пер. с англ.-М.: Класс, 1994.
16. Мясищев В.Н. Личность и неврозы. Л.: МГУ, 1960.
17. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. - СПб .: Питер, 2001. - 464 с .: ил. - (Серия «Золотой фонд психотерапии»)
18. Немов Р. С. Психологическое консультирование: Учеб. для студ. вузов. - М .: Гуманит. вид. центр ВЛАДОС, 2001. - 528 с.
19. Основи психоконсультативної психології. Аналіз сучасних концепцій. Методичні рекомендації / Авт.О.Ф. Бондаренко. –К.: Міносвіти України, 1992.
20. Перлз Ф. Опыты психологического самопознания. Практикум по гештальттерапии. – Пер. с англ.-М., 1993.
21. Петровская Л.А. Теоретические и методические проблемы социально-психологического тренинга. – М., 1982.
22. Положення про психологічну службу в системі педагогічної освіти УРСР / Зб. Методичні матеріали для шкільного психолога. / За ред. В.Г. Панка. – К., 1992.
23. Психологическая помощь и консультирование в практической психологии /

Под ред. Проф. М.К. Тутушкиной. – С.-Петербург, 1999.

24. Психология личности. Тесты, опросники, методики. – М.: Геликом, 1995.

25. Ричардсон Р.У. Силы семейных уз. Руководство по психотерапии и помощь семье.- Пер. с англ. – Спб., 1994.

26. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. –Пер. с англ.- М.: Прогресс, 1994.

27. Романова Е.С., Потемкина О.Ф. Графические методы в психологической диагностике. – М., 1992.

28. Рудестам К. Групповая Психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика. – Пер. с англ.-М., 1990.

Список літератури для модуля

Основи психокорекції

1. Астапов В.М., Микадзе Ю.В. Психодиагностика и коррекция детей с нарушениями и отклонениями развития. - М.: Спб.: Питер, 2001. - 377 с.

2. Бадмаев, С. А. Психологическая коррекция отклоняющегося поведения школьников. – М.: Магістр, 1999.– 96 с.

3. Бек Дж. Когнитивная терапия. Полное руководство, М.: Вильямс.- 2006. – 400 с.

4. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. – М.: Эксмо, 2007. – 576 с.

5. Бихевиорально-когнитивная психотерапия детей и подростков / Под общей редакцией проф. Ю.С.Шевченко. – СПб.: Речь, 2003. – 552 с.

6. Бурно М.Е. Самовнушение и аутогенная тренировка. - М.: ЦОЛИУВ, 1975. – 20 с.

7. Бурно М.Е. Терапия творческим самовыражением. - М.: Медицина, 1989. - 304 с.

8. Вачков И.В. Сказкотерапия. Развитие самопознания через психологическую сказку. - М.: Ось-89, 2007. – 144 с.

9. Ворожцова О.А. Музыка и игра в детской психотерапии. - М.: Изд-во Института психотерапии, 2004. – 90 с.

10. Декер-Фойгт Г.-Г. Введение в музыкотерапию. - СПб.: Питер, 2003. – 208 с.

11. Гордеев В. И., Ивахнова А. М., Погорельчук В. В. Простой метод диагностики, коррекции мониторинга поведенческих отклонений у детей и подростков. – Спб.: ЭЛБИ, 2009.- 100 с.

12. Дженингс С., Минде А. Сны, маски и образы. Практикум по арт-терапии. М.: Эксмо, 2003. - 384 с.

13. Дрешер Ю.Н. Библиотерапия, теория и практика: учебное пособие. - Спб.: Профессия, 2008. - 560 с.

14. Захаров А. И. Игра как способ преодоления неврозов у детей. - М.: Каро, 2006. - 416 с.

15. Зинкевич Т.Д., Михайлов А.М. Волшебный источник. Теория и практика сказкотерапии. - Спб.: Смарт, 1996.

16. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д., Грабенко Т. М. Практикум по песочной терапии. - Спб.: Речь, 2002. - 224 с.

17. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д., Грабенко Т.М. Практикум по креативной терапии. - М.: ГЦ Сфера, 2003. - 400 с.
18. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству. Теория и практика арттерапии. – СПб.: Златоуст, 2005. – 355 с.
19. Истратова О.Н. Практикум по детской психокоррекции: игры, упражнения, техники. - Ростов н/Д: Феникс, 2011 – 349 с.
20. Карвасарский Б.Д., Ледер С. Групповая психотерапия. – М.: Медицина, 1990. – 384 с.
21. Келлерман П.Ф. Психодрама крупным планом. - М.: Класс, 2001. – 240 с.
22. Киппер Д. Клинические ролевые игры и психодрама. - М. Класс, 1993. – 222 с.
23. Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми. - СПб.: Речь, 2008. – 160 с.
24. Козіна Л. Я вчуся керувати собою: корекційно-розвивальна програма // Психолог. – 2006. - №21. – С.3-15.
25. Козлов В.В., Гиршон А.Е., Веремеенко Н.И. Интегративная танцевально-двигательная терапия. - СПб.: Речь, 2006. – 286 с.
26. Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. - СПб.: Речь, 2002. – 366 с.
27. Копытин А.И. Тренинг по фототерапии. - СПб.: Речь, 2003. – 96 с.
28. Лаут Г.В., Брак У.Б., Линдеркамп Ф. Коррекция поведения детей и подростков: Практическое руководство. I. Стратегия и методы. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 224 с.
29. Лаут Г.В., Брак У.Б., Линдеркамп Ф. Коррекция поведения детей и подростков: Практическое руководство. II. Отклонения и нарушения. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 352 с.
30. Лобзин В.С., Решетников М.М. Аутогенная тренировка. - Л.: Медицина, 1986. – 280 с.
31. Лютова Е.К., Моница Г.Б. Шпаргалка для взрослых: Психокоррекционная работа с гиперактивными, агрессивными, тревожными и аутичными детьми. - М., 2000. - 304 с.
32. Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. Техники гештальта и когнитивной терапии / И.Г. Малкина-Пых. – М. : ЭКСМО, 2004. – С. 113–158.
33. Малютина, Н. В. Я хороший, или Советы по коррекции поведения ребенка. – СПб. : КАРО, 2003. – 128 с.
34. Мамайчук И. И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии. - СПб.: Речь, 2006. - 400 с.
35. Мамайчук И.И. Психологическая помощь детям и подросткам с расстройствами поведения. - СПб.: Речь , 2010. - 384 с.
36. Методы эффективной психокоррекции: хрестоматия / Сост. К.В. Сельченко. – Минск: Харвест, 2003. – 816 с.
37. Мілютіна К. Форми психокорекційного впливу. – К., 2007. - 144 с.
38. Оклендер В. Окна в мир ребенка. - М.: Класс, 2010. - 336 с.
39. Осипова А.А. Общая психокоррекция - М.: Сфера, 2004. – 512 с.
40. Перлз Ф. Гештальт-подход. Свидетель терапии – М.: Изд-во ин-та психотерапии, 2001. – С. 29–150.

41. Психокоррекционная и развивающая работа с детьми: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / Под ред. И.В.Дубровиной. – М.: Издательский центр «Академия», 1998. - 160 с.
42. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога: Учеб. пособие: В 2 кн. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 1999. - Кн. 2.: Работа психолога со взрослыми. Коррекционные приемы и упражнения. – 480с.
43. Ромек В.Г. Поведенческая психотерапия. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 192 с.
44. Шульга В. Корекція вчинків підлітка: тренінг.- К.: Шк. світ, 2007. – 112 с.
45. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції. Навч. посібник. – К.: Либідь, 1996. - 264 с.